

Fr. A. Kruuzivõidi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

1915

14. aastatäit.

Ühik number 10 kop.

Meie Marts

Tellimise hind kättesaatmisega aastas 4 r. 50 L.,
6 kuu eest 2 r. 30 L., 3 kuu eest 1 r. 20 L. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 L., 6 kuu eest
1 r. 80 L., 3 kuu eest 90 L. Ilmub iga laupäeval.

Toimetuse ja talituse:
Tallinnas, Harju ja Kütikli uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Leaduse“ raamatutalpluses.
Aadress Wene keeles ksti- tul ka rüha kirjadele: r. Peselb.
Журналъ „Меіе Мартъ“.

Carvitamata jäänud lühemad käsikirjad hävitatakse ära, kui tagasi saatmiseks märtsi juurde lihtad ei ole. Kirjatöödel peab
saatja täpselt aadressi ja nime peal olema.

Nr. 49.

Laupäeval, 25. (7. aug.) juulil 1915.

Nr. 49.

Wabatahtlikkude wõtmine Serbias.

1. Johannes Winberg, Rehkrast. Tegewas sõjawäes. 2. Sang, tegewas sõjawäes. 3. Jüri Bumbo, Tallinnast. 31. märtsil haawatud, lähed uueste sõjaväljale. 4. Kangur, Tallinnast. Tegewas sõjawäes.

Mõistatuslik juhtumine.

Noormees, kes lamina juures laua ääres istus, raputas küülnega figari pealt tuhka maha.

"Spiritualismus — lollus," tähendas ta, oma sõnu aiutamisega lõpetades.

"Ei tea," ütles majaisand, "mõnikord saab niisugusi imelikka asju kuulda et . . ."

"Mul tuli meelde . . ." hakkas unise näoga isand oma korda peale, aga prantslane ei lastnud teda edasi rääkida, vaid ütles:

"Kas meie, piisikesed usukesed, kes me oleme, tohime ütelda — lollus või mitte lollus? Teie Shakespeare'i oli õigus, üteldes: "Jah, sõber Horatius, ilmas on palju arusaamatat, mida meie targad unest ei ole näinud."

"Spiritualismus . . ." hakkas majaisand rääkima, aga prantslane ei andnud talle aega lõpetada:

"Mul omal on üks juhtumine teada, mida millegiga peale spiritualismuse ei või seletada. Sellest on juba kaks aastat tagasi. Kas te ei tahaks seda lugu kuulda?"

Unise näoga isand, kes ainult enna armastas rääkimas kuulata, pomises midagi oma ette. Teised olid kohe sellega nõus. Kõrwast toast, kuhu naisterahwad peale lõunasööki olid läinud, kostis klawerimäng.

Prantslase filmad, mis wiinallaasi poole olid pöördud, hülgasid. Oli, nagu näeks ta selle wedeliku sees, mis seal klaasi sees wahutas, terwet seda lugu uiles kerkiwat. Siis algas ta:

"Oli jõe sügisene õhtu. Üks noor, kõrge kasvuga meesterahwas, kes kokkupandud maalimise lauda kaenlas kandis, sammus mööda Pariisi-Versaille maanteed edasi. Nägu oli tal mureline, näha oli, et üks paha mõte teda waewas. Korraga pööras ta pahemale poole, põikkuulitsasse, ja jäi wõrastemaja "Must hunt" ette seisma, mis iialgi tühi ei seisnud. Wõõra wõttis paks, kawalate filmadega, peremees wastu. Noormees aga waatas üle tema pea, nagu oftiks ta kedagi teit, ja teatas siis, et ta õõfeks tahab sija jääda.

"Mul wist ei olegi . . ." sõnas peremees kõheldes, — "ehh . . . Gaston!" karjus ta korraga, "kas neljateistkümmendast numbrist sõitsid juba ära?"

"Jah, juba wara hommitul, teid ei olnud kodus, ja sellepärast wõttis preili raha wastu."

"Preili Anita!" küsis korraga noormees.

"Minu detütar. Teie olete wist kuulnud temast . . . Teie maalimise lastist näen ma et kunstnik olete. Teda peetakse juureks iludujeks — mina ise aga ei teia seda mitte."

"Ja ihtlugu lobisedes wiis Jean Poten oma külalise mööda pikka koda edasi.

"Ma annan teile toa, mis alles täna hommitul tühjaks jäi. Giljomod pidid ifka kauemaks sija jääma — ja nüüd sõitsid korraga ära, ja kõik selle proua Giljomo pärast. Siirus iseloom oli tal!"

"Serra Giljomo oli wist oma abikaasast wanem?" küsis kunstnik, näidata piitides, nagu huwitaks teda see jutt, kuna ta ise wähematki huwitust ei tundnud.

"Ei sugugi! . . . Siin on proua herrast wiisteistkümmend aastat wanem, ja peale selle on tal inetu wälkimus! Aga rikas on ta! Ja Giljomo on kawal mees! . . ."

Ütsti jäädes, hakkas Tom Arno oma asju wälja pakuma, aga rutt tal just ei olnud sellega.

Paar tundi oli juba mööda läinud, kui Arno uueste alla sammus, sõõgituppa.

Wäike, madal tuba oli tubakasuitsuga ja inimestega täidetud. Näägiti, naerdi, kõlistati nugade ja kahwitega.

Leti taga istus noor neiu. Tema kollakad juuksed langegid lainetena kõrwade peale, walge kitsa näo peale warju heites.

Arno oftis omale platsi walms ja waatas teda terase pilguga.

"Ei midagi iseäralikku," — mõtles ta. "Ja mis leidis siis John temas?"

Neiu tõstis korraga oma filmad üllesse, ja nooremehe waatega kokku puutudes, lasi ta nad kohe jälle langeda.

Kunstniku küsi, mis parajaste klaasi kinni hoidis, hakkas wärisema . . .

Aga igatiks oleks sedasama tundnud sel filmapilgul, mis temagi, kui ta neid muste, saladuslikka filmi oleks näinud.

Sõõgitoast ära minnes jäi ta leti ette seisma.

"Teie tahate wist hommitusööki homsiks tellida?" küsis neiu.

"Ei, ma tahaks teiega rääkida."

Anita naeratas — paljud tahsid ju temaga rääkida.

"Minu nimi on — Tom Arno," ütles kunstnik rõhuga.

"Ah . . . Täna on ilus õhtu," ütles Anita wäheste aja pärast. "Olge head, minge aeda. Ma katsum siis järele tulla, kui need sead ennaft täis on sõõnud," neid sõnu üteldes waatas ta põlgatusega inimestehulga peale.

Nad istusid kaua kahelste aias.

Tom rääkis oma nooremast wennaft, John'ist, — sellest et Anita ta wenna elu on ära purustanud. Anita aga naeris.

"Mis teie siis dieti tahate minust? Mul ei ole teie John'i enam tarwis, ta tüttas mu juba ära."

Arno kargas pingi pealt piisti ja hakkas wihast Anita käest kinni.

"A, teil ei ole enam teda tarwis?" karjus ta nii kõwaste, et aiasolijad neid juba tähele hakkasid panema. "Aga ennem oli küll tarwis? Tähenadab, ta oli siis teile ainult mängukanniks, ja teie wiskasite ta ära, kui ta enam ei meeldinud?! Kui ma wõiks . . ."

Ukse peal seisis korraga Jean Poten, oma detütar filmates, kargas ta kohe selle peale:

"Anita, mis sa siin teed? Sa tead ju et ma ei falli, et sa wõõrastega räägid. Wabandage teda, herra, ta on alles weel laps."

"Laps! Sa jõudis juba ihe inimese elu ära rikkuda! Laps!" hüüdis Arno libedalt, kuna ta peremehest, kes imestanult tale järele jäi wahtima, mööda, oma tuppa jookkis.

Loas, woodi ääre peal istudes, jäi ta mõttesse. Aga mitte John'ist ei mõtlenud ta, waid neiuft, kellel kahwatu nägu ja tubnid juuksed, aga süsimustad filmad olid. Tema helisew, õrn hääle kõlas weel praegugi ta kõrwast.

Trepi peal kuuldus kellegi sammusi, kusaqil pandi üks kõwaste kinni, siis hakati jumalaga jätma. Wiimaks waihtisid ta need wiimased hääled, kõik uinufid magama. "Mustas huntis" heideti wara magama, sest kell ei olnud weel kümme. Arno aga istus ifka weel woodi ääre peal.

Kogu selle aja waewas teda mõte, kui ilus Anita oli, ja kui tore oleks, kui ta Anitat wõiks ülles joonistada: Ja misjalgune tore pilt see oleks tulnud!

Ta maaliks teda kuningannana, kes seakarja üle naerab. See mõte waimustas teda nõnda, et ta juba kõik maalimise jaoks walmis pani. Siis alles uinus ta magama.

Tafatefi langewad wihma piisad wastu afont. Kufagil löi kell üksteistkümmend.

Tom Arno tõstis korraga pea ülesse, kargas karmeste woodist, ja just kui luutõbine läks ta sinna, tuhu ta eila oli riide juba maalimise tarwis walmis pannud, wõttis pliiatsi kätte ja hakkas masinlikult tööle. Ta oli juba kakskümmend minutit töötanud, kui korraga pliiats ta käest maha kukkus. Poolfinniste filmadega ronis ta uueste woodisse tagasi, ja warsti oli toas magaja ühetasast hingamist kuulda.

Wõõrastemajas hakkas juba kõik liikuma.

Kohwilõhn lagunes wõõrastemajas laiali ja, uksepraod wahelt sisse tungides, äratas ta ka kuustniku üles. Ta oli peaaegu juba riides, kui korraga pilti filmas.

„Isсанд Jumal!“

Arno toetas ennast wastu seinale, — et mitte maha kukkuda, — nii ehmatas teda see pilt. Pilt kujutas üht naisterahwast, kes põlwili oli ja kellel surmahirm filmades seisis. Tema kaela ümber põimisid ennast kaks inetut pakku, aga tugewat kätt; ja nägu oli Anita oma.

Arno kattis filmad kättega. Kes wõis ometi selle pildi joonistada?

Ta hakkas terasemalt pilti waatama ja tundis oma töö ära. Need tugewad, julged jooned, need on ju tema tehtud! Jah, see on tõeste ta oma töö, ta oleks teda igalpool ära tundnud.

Keegi koputas. Jean Poten astus tuppa.

„Kas teie sõtte siin hommikul? Jah! Siis lubage, ma lütkan maalimiselauna natuke sinnapoole, muidu jääb teile ette. Aga mis see siis on? Anita! Kurat wõtaks plikat kätt! Ta oli teile mudeliks? Millal? Ja misjuguine pilt!“

„Ma ei saa ifegi aru, mis see tähendab. Hommikul ärkasin ma üles, ja siis oli see pilt juba walmis.“

„Te maalite ta?“

„Jah . . . ei . . . see on, ma mõtlen, et mina, aga . . .“

„See küll, ma saan seda ta oma käest teada! Siin on midagi, mis mulle ei meeldi.“

Kärmeste astus ta toast välja, et Anitaga üles otsida, — aga neiu ei leitud kufagilt.

Peremees ajas kõik maja jalule — aga kõik oli asjata. Ühtifelt jäi kõik waikeks. „Musta Hundi“ uksest astusid paar meest sisse, kes midagi elutat oma wahel kandisid. See oli Anita furnuteha. Ta kaela pealt paistsid selgeste sinised kagistamise jäljed filma.

Pildi lugu lagunes kiirelt laiali. Znimesed waatafsid kaheldes Arno otsa. Neil tuli niid meelde, et Arno Anitaga aias ägedas sõnawahetuses oli olnud, ja teda weel ähwardanudki.

Arnot kahtlustati tapmises ja wõeti kinni.

Mina ise olin selles asjas kohtunikuks, mu herrad.

Arnot kästi pildilugu ära seletada, aga et ta ifegi midagi ei teadnud, siis ei wõinud ta ka seletada.

Ta sõbrad tunnistasid pildi tema tööks. Sõprade käest saadi ka ta wenna John'i üle teateid, tema õnnetu armastusest ja ta surmast. Süüalusel oli siis küll põhjuseid Anitast wihata.

Ta kaitsja tegi kõik, mis wõimalik oli, tema kaitsmises.

Oleks Arno ometi wõinud pilti lõpetada, oleks ta wõinud kätte omaniku nägu maalida!

Mitu korda wõttis ta sõde kätte ja katsus joonistada, aga sellest ei tulnud midagi välja.

Need känd pildi peal ei olnud mitte Arno omad, aga misjaoks pidi ta ka siis oma käsa maalima, need oleks ju wõinud teda üles anda?

Aga mispärast ta illepea seda pilti maalits?

Mitte kellegi peale, peale tema, ei wõinud kahtlust langetada, ja ta mõisteti surma.

Kohtuotsufe ja selle täidesaatmise waheaeg oli kaunis lühike. Arno kaitsja palus ta eest, et selle pildi ka ta

Ülmine rida: 1. Herman Gerber, 2. Johannes Altof, mõlemad Saksamaal wangis. 3. Johannes Kleinberg, teadmata kadunud. Lagumine rida: 1. Otto Altof, oktobrist saadik Saksamaal wangis. 2. Herman Rosenfeldt, tuleliinil. 3. Woldemar Bernanson, haiguse pärast teenistusest wabastatud. Kõik kuus wabatahtlikud Mäo wallast, Paide kreisist.

juurde wangilambrisse, wõiks tuua. Seda lubati. Kõigil oli weel lootus, ehk Arno saab fiiski selle nägu maalida.

Arno katsus mitu korda peale hakata, maalima — aga asjata, sellest ei tulnud midagi välja.

Ühel hommikul, see oli kolm päewa enne ta surmatõuse täitmise päewa, tuli wõõrastemaja peremees Jean Poten wangikotta, teda waatama, ja leidis ta kohta peal lamawat, nägu kättega kõwaste finni hoides. Peremehel hakkas hale meel temast, kelle süü sisse ta mitte ei uskunud.

„Teie peate selle ifiku joonistama,“ kordas ta mitu korda. „See on teie wiimane pääsemise lootus. Tuletage kõiki meelde, teda te wõõrastemajas nägite. Tuletage meelde, kuidas see kõik tuli. Teie läksite Anitaga wenna pärast riidu, aias, ja siis läksite jälle oma tuppa tagasi. Mis üle teie siis mõtleite?“

„Ma mõtlesin teie detüürest, sellest, kui ilus ta on, ja misjuguine torelda pildi wõiksin taft maalida. Ma panin maalimise tarbeks kõik walmis ja heitsin magama. Kui ma illesse ärkasin, oli pilt juba walmis.“

„Ja teie ei mäleta enam midagi, mitte midagi? Teie jäite kohe magama, ja ei kuulnud midagi?“

Wäljas sadas parajaste wihma ja kufagil löi kell . . .

Kunstnik tõstis korraga pea üles ja hakkas teraselt ühte kohta wahtima, siis wõttis ta sõdepliiatsi kätte, läks pildi juurde ja hakkas joonistama.

Singe finni pidades seisid Poten seal, ja pani tähele, mis teine tegi. Käte külge kaswis naisterahwa kuju. Siis tuli nägu. Nägu, mis kadestusest ja wihast wiltu oli kistud. Poten karjatas korraga.

Kunstnikul kukkus pliiats käest. Ta pööras näo Poteni poole.

„Kes? Mis?“

„Ma tean, kes see on! See on see naisterahwas, kes enne teid teie toas elas — tema ja herra Giljomo . . . Kas tõeste tema? Tema?“

Proua Giljomo wõeti Pariisis, oma korteris, kinni. Kui tale pilti näidati, ehmatas ta, ja tunnistas kõik üles. Arno lasti wabaks.

Teid ehk huwitab, mu herrad, tapmise põhjus? Armu-kadedus. Giljomo pulmad olid alles kümme kuud enne seda juhtumist. Prouakesel oli nelikümmend üheksa aastat turja peal, ja temal — kakskümmend seitse. Kogu selle aja piinasid teda kahtlused, et mees teda kellegi teise pärast maha jätab. Selle peale mõeldes wõis ta kas hulluks minna.

Ürew filmapilt Waterloos 18. juunil 1815. W. Sullivani maal.

Seel Pariisi, jäid nad wõdrastemajas „Must Hunt“ paarits päewaks peatama.

Charles Giljomo tegi Anitaga palju tegemist. Abikaasa pani seda muidugi tähele ja kiirendas ärasõiduga. Seltsamal päewal, mil nad wõdrastemajast olid ära sõitnud, õhtul, ei leidnud ta enam meest omas korteris. Tale üteldi, et mees autoga olla ära sõitnud. Aga kuhu siis? Ta sõitis Pariisist wõdrastemajasse tagasi, ka autoga. Mehe auto leidis ta natuke maad wõdrastemajast eemal, pöösastikus. Oma auto jättis ta ka sinna ja läks jala edasi. Wõdrastemaja ees ei olnud midagi näha, ka maja sees oli kõik wailne. Sealt sammus ta läbi õue aeda, aga ka sealt ei leidnud ta midagi.

Miaist wiis üks kitsas tee põllule. Sinna põllu poole pööras ta ka omad sammud. Tema mees ja Anita olid seal.

Anita naeris ja naeris ainult, ja Giljomo oli ju ka alles noor . . .

Proua Giljomo jäi seisma.

Anitaga jumalaga jättes ja teda suudeldes, lubas Charles warsti jälle sija sõita.

Anita saatis tale õhumufusi järele ja hakkas siis kodu poole minema.

Kell lõi üksteistkümmend, ja kaks naisterahwa lätt litjusid kõwaste Anita walge kaela ümber.

— „Aga ta mees? Ei teadnud see sellest siis?“ küsis noormees.

— „Muidugi teadis, aga ta oli nõrga ifeloomuga mene, ja kartis rääkida, ta kartis, et kui ta kõik üles tunnistab, siis ennast ka weel selle asja sisse mäsib.“

Majaisand liigutas tooli peal.

„Aga võib olla, et Arno oma aknast nägi, kui mõrtsukatöö sündis ja joonistas selle üles.“

Prantslane eitas mitu korda peaga ja ütles:

„Kas ma siis ennem ei ütelnud teile, et ta aknad õue pool ei olnud. See saladus jäigi saladuseks.“ Siin lõi ta kogemata käega wastu wiinaklaasi, mis laua ääre peal seisis, see kukkus kõlunaga maha ja läks tükkideks.

Unise näoga isand ärkas torraga nagu unest ülesse.

„Aga nemad . . . nad läksid paari?“

„Kes?“

„Kunstnik ja see neiu . . . kuidas ta nimi nüüd oligi? Anita?“

„Serra, — wastas prantslane pilkawalt, — sellest on muidugi kahju, aga see ei olnud ju wõimalik, — sest Anita suri ära.“

Noormees, kes lamina ees istus, tõusis aeglaselt piisti, ringutas ennast, ja wiskas siis figariotsa laminasse.

„Aga siiski spiritualism — lollus,“ tähendas ta.

Keegi ei wastanud tale midagi.

—da.

Ujakohane raamat:

Aialised, ilupuud ja ilupöösad. 140 pildiga. Hind 1 rbl. 50 kop., kõwas köites 1 rbl. 75 kop.

Sõjad 19. aastajal.

1800. kuni 1895. aastani oli kõigest 29 täieliku rahuliku aastat, 67 aastat aga löödi lahinguid. Kõige suuremad ja kestvamad sõjad langetid esimeste 15 aasta peale 19. aastajal. Neil aastatel seifis alati üle kahe riigi sõjajalal, kuna aga 1813. a. terwe Europa sõjaleekidesse sattus.

Kes siis sellega sõdisid?

Austria sõdis Prantsusemaaga 6 korda, Sardiinaga (Italiaga) 3 korda, Preisi- ja Venemaaga kumbagiga üks kord, viimases sõjas oli ta Napoleonil sunnitud liitlasteks.

Sõdade hooajaks on kowade, seda tõendawad peaaegu kõik 19. aastajaja sõjad; mõned neidest wältafid talweni ja ifegi üle selle. Suwel algasid ainult mõned sõjad ja sügisel — kõigest Krimmi sõda.

Kuni 1813. aastani peeti wõrdlemisi wäikeste sõjawägedega sõda, sellest ajast peale hakkawad aga ifka suuremad ja suuremad sõjawäed sõjast osa wõtma.

14 juhtumisel sai wõidu wõrdlemisi tugewam, 6 juhtumisel — wõrdlemisi nõrgem sõjawägi. Järelikult: suuremal sõjawäel on rohkem lootust otsustawa wõidu peale. Ifegi Napoleonil enesel tuli 1813—1814. aastal ligi kakskorda suuremale sõjawäele alla anda.

Mis sõdade kestwusesse puutub, siis wältas kõige kauemine Inglismaa waen Napoleoni wastu: terwelt 11 aastat. Kõige lühem oli Piemonti sõda Austriaga, mis kõigest 6 päewa wältas, sest et kindral Radetski üksiwaf sõjajuht oli.

Kõigest kats sõda wältafid üle kahe aasta, wiis sõda — üle aasta, ja 15 sõda wähem kui aasta.

Wõit olenes tähtsal määdul juhtide tublidusest ära.

Sõnumiwijad uut käsku ootamas.

Cesti sõjameeste kirjad.

I.

Tulejoonelt, 3. juulil 1915.

Sõsel wastu 1. juulil, umbes kella 3 aeg, anti meie strategialistest põhjustel käst taganemiseks, sest et meid ümberingi siisepiiramine ähwardas. Mina olin sel ajal just traaktõkete juures wahi peal, kui märkasin, et meie omad kraawist wälja hakkawad minema. Lääsin ligemale ja sain asja põhjust teada, ruttasin ruttu kraawi ja panin ennaft walmis, et nii ruttu kui wõimalik lahtuda, enne kui saks-lafed meie mõtteft aru saawad. Waewalt aga jõudsin wäljajäiguni, kui käst anti tagasi minna, sest et sakslane meid kuulidega üle küllwas, wist arwates, et meil wähetus on. Lääsime siis kraawi laskeaukude juurde tagasi ja lastime ka mõned paugud, aga äranähes, et meid liig wähe mehi on, hakkasime ka meie teist ühenduse-kraawi mööda wälja minema, kuna weel mõned teiste roodude mehed sinna jäid, kes aga pärast enam jagu jäcele tulid. Ühenduse-kraaw oli nende igaweste wihmade tõttu, mis juba teist nädalat kestawad, põlwini täis, ja tuli kibeda tule all poolküürus olekus werstapikkune tee kitsas kraawis põlwini wee sees edasi tungida. Onneks jäi aga lastmine wähemaks kui meie lagedale wälja jõudmise, ja ka kange udu ja wihm oli meile kaitseks. Nii läksime siis umbes 10 mehega edasi maanteele wälja, kus meie juba eesläänud meestega ühinesime. Siit algas tee tagasi P. tubermangust W. tubermangu P. kreisi. Teel igalpool, kuft mööda läheme, on poolalaid näha, kes oma wähegi wõimaliku kaasawõetawat warandust loormatele laowad ja siis, lehmi ja figu ees ajades, oma nutwate laste ja naistega teele asuwad. Meie läksime taganedes kuni P.-ni, umbes 25 wersta, ja asustime wersta neli sealt eemal uudeste jooksukraawidesse paigale. Dõ olime rahulikult paigal, sest et sakslane weel peale ei tunginud, ainult igalpool põlesid

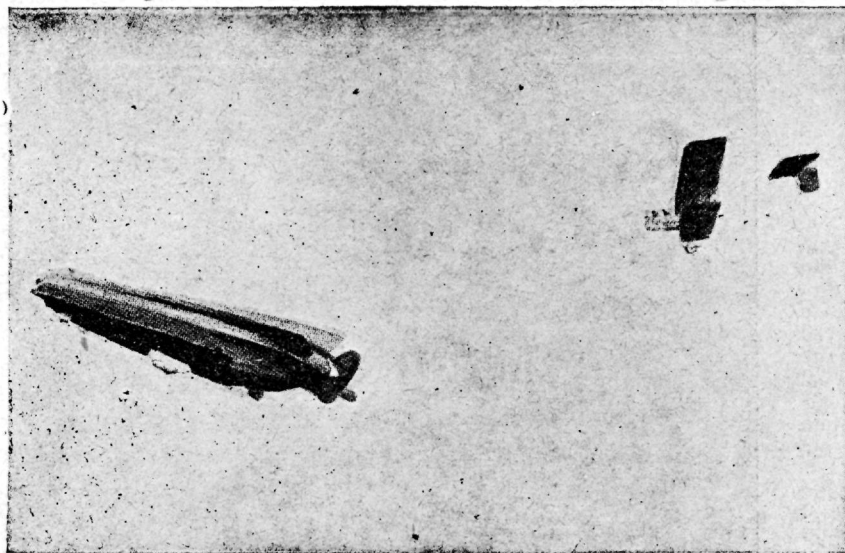
meie taganemise järel põlema pandud külad, talud ja üffi-tud majad, ka rukkikuhjad ja rukkipõllud, sest kõik häwitatafje ära, et waenlasele midagi ei jääks. Raotusi meil ei olnud, peale paari haawatu ja ka wäheste arwu wangisi, kes jooksukraawi olid jäänud; ka 2 eestlast on kadunud, wist ka wangi langenud. Üks neist on see punase peaga Miil. Küll on kole waadata kudas igal pool warandust häwitatafje, seda ei saa enam tuhandetega arwata, waid miljonitega, ja neid waeft inimesi, kes kõik oma waranduse maha jätma peawad! Pifarad tulewad filmi, kui neid waeftid perekondasi näed wooris mööda teed liikuma, nutwad lapsed ja naised nutwate rinnalastega süles. Üks noor naine, kes rastejalgne oli, sünnitas teel kraawikalda lapse, aga, õnneks, suri laps kohe ära, ja maeti sinnaasamasse kraawi kaldale. Oli weel häid inimesi, kes noore ema kraamifoorma peale wõtsid ja edasi wiisid, muidu oleks ta ehk jõupuudusel pociise tee peale wihma kätte pidanud jääma. Oleme ifka weel paigal, aga ootame pealetungimist, sest et meile teatati, et waenlane kahes liinis peale peab lähinema, ja meie peame teda kinni pidama. seft et meid ainult weel paar bataljoni siinpool P.-t on, kuna teised kõik juba sinna poole P.-t on taganenud, seft et pealahing wist kustil sealpool arwatafje olema, ka elanikud põgenewad P.-st juba wälja.

Praegu lasfeb waenlane meid shrapnellidega, mis meie ees ja taga maha kukuwad. Saab näha, mis õõ toob. Kui kirja enne hommikut, see tähendab, homme ennelõunat ära anda ei saa, siis kirjutan weel juurde. —

Dõ läks ilma pealetungimiseta mööda, ehft meil kord küll käst anti peale tungida, siiski wõeti see weel wiimaseft filmapilgul tagasi, aga shrapnellituli kestab ilma wähetpidamata terwe õõ ja tänane hommikupoolne edasi. Saab näha, mis õhtupoolne ja eestulew õõ toob, wihm on ifka ühtemoodi edasi.

Edaspidi, kui saan, kirjutan jälle. Tuhat terwiisi!

Leonh. Käsit.

Prantsuse aeroplanid tungivad zeppeleini kallale. Haruldane päewapiltlik üleswõte.

Seltfimehe haul.*)

Siin hinga sa rahus, mu seltfimees, nüüd,
 Oma kohust ja auaste täitnud,
 Ja palgaks on sulle su wäikene haud,
 Muud pole sa omale wõitnud. —
 Ei ole siin kirstu ei kiritut ka,
 Ei omaksed nuta, ei leina;
 Sind katame üle su palattaga
 See on sinu katus ja sein.
 Siin hinga sa rahus, see raste maamuld
 Siin wõõrsil sind tatab nüüd kinni.
 Sinust maha on jäänud au, hõbe ja kuld,
 Wida püüab siin sõjas weel mõni.
 Me paneme risti su hauale siin
 Ja tema peal lühidalt kiri:
 Mil lõppenud ära su elutee piin,
 Ja walatud wõitleja weri.
 Su kodusse tahame teadustada,
 Et enam sind seal ei ootaks
 Ei isa, ei ema, ja kallim seal ka
 Sind oodates kaugele ei waataks.
 Jää hingama rahus, me lahkume nüüd,
 Rist üksi jääb hauale ilus,
 Ei ole su haul siin ehtijaid muid
 Ei ole, kes nutaks wõi paluks.

23. mail 1915.

Jaan Tõugjas.

*) Sõjawäljalt mette saadetud. E. t.

II.

Raitsekraawis, 28. juunil 1915.

... Noh, nüüd wõin sulle juba teatada, et tuleriistid läbi on tehtud, werehaisu nuusutatud ja lahingus käidud. Aga terwelt wiis päewa tuli enne marsšida, kui tulejoonele jõudime. Lahingu alguses määrati meie bataljon tagawarasse, terwe õõ istufime ühe mahapõletatud küla taga. Hommikul aga anti käst wälja marsšida. Meie ees olid kaks meie batಾರೆid, ja see nendest, kust meie mööda läksime, töötas juba täiest jõust, üht pommi teise järele wälja lastes. Meie läksime pahemat kätt batಾರೆist mööda G. küllasse ja sealt edasi minnes anti juba käst „ahelas“ minna, sest et pommitamist karta oli. Läksime wälja mööda, ja, nii kaugelt kui film wõttis, ligi kaks wersta, paistis kõik rahulik olewat. Kuid warsti juba kostis kuskil tõrgel pea kohal läbi-õitaw wuhin, otsekui wiistamine. Kästi maha heita. Üht maad meist eemal tõusis määratu suur must mulla ja gaasi sammas ülesse — trahhhah, rakatas nagu kange äike. Wägise lihtud pea wõimalikult kõwaste wastu maad ja siis kuuled, kuidas lõhkenud pommi ringi lendawad killud su pea kohal inifedes huluwad. Uus rakatus ja uus mullajammas. Ja weel üks. Ma näen, kuidas musta gaasi pilwed soldatid meie rea otjas oma alla matawad. Siida saab täis, kui mõtleb, et need nüüd kõik purustatud on, ilma et ise waenlase peale paukugi oleksid saanud lasta wõi teda ülepea nähagi. Aga, ei ühti, nagu kiwi langeb südamel pealt, kui näed, et mehed suitsupilwede keskest jälle terwelt wälja paistma hakkawad. Sellest ajast peale ei olnudki enam muud kui üks alaline pommide rahe. Waewalt saime üles tõusta ja paarkümme samm pooljookstes edasi minna, kui jälle pomm tuli, muudkui heida jälle maha. Niisugune edasitungimine wältas meil ligi kolm tundi, ja pommide läbi ei saanud meil wist ainusti haawata. Aga kui meie sakslaste jooksupkraawidele juba 500 samm peale olime lähinenud, ja need oma piisid ja kuulipildujad töötama panid, noh, siis polnud enam parata, langes mehi rabinale. Arwasin ka ise, et siit küll enam eluga ei pääse, aga nii hull just asi ei olnud. Maas lamades andsime aga tuld wastu, ja meie suurühtlängi lastis üle meie peade. Ja lõppude lõpuks, kui kõhuli maas hulga maad edasi olime roomanud, kargasime siiski weel püsti ja jooksimine tormi. Ei osta seda praegu weel kirjeldada, wõib olla teine kord... Mina küll tükuga tortida

ei saanud, aga teised minu ees torksid ligi 50 sakslast maha, ülejäänud olid, nagu kord ja kohus, säred teinud. Riistid kodus küll, et sakslased on uhked poisid, kes alla ei anna, aga ma nägin sealsamas wähemalt kümme-kolme sakslast, kes põlwili maas olid ja, käd püsti, armu palusid. Muidugi ei puutanud ka meie poisid neid. Sakslaste teine lastekraaw, kuhu nad taganesid, on siit natuke üle 600 samm kaugel, ja meil oli pagana wastik esimest poolt päewa sakslaste surnutehade keskel mööda saata, mis nad põgenedes siia maha jätsid. Jooksupkraaw oli juba meie suurühtlängi tubliste lõhutud, nii et mõnes kohas puhta lamama pidi, kas wõi sakslaste surnutehade peal, parata polnud midagi, kuigi esitja wastik oli surnutehaga wagufalt nii lähedas ühenduses olla. Duncels puudus sakslastel esimesel kolmel ööl helgiwistaja, wõi olid meie suurühtlängi selle purustanud, aga juba esimesel ööl oli sedawõrd pime — niisuguseid luulelikka õõst, nagu teil seal praegu, meil siin ei ole, niipea kui päike looja läinud, on ka kohe järsku pime — et surnutehad wälja tassida saime ja ofalt ka maha matta, muidugi üsna madalasse. Teisel ja kolmandal ööl tegid muist mehi weel tööd, ja siis olid nad kõik maamulda jängitatud — ja jooksupkraaw hoopis teine elu kohe. Rasket, oma kraawi tagasi wõtta, pole sakslased seni teinud, sest on meid toetawatel batಾರೆidel wäga head seisukohad ja, teiseks, lähme wist juba homme neid ka teisest lastekraawist wälja ajama, nüüd on amet selge, pole enam nii hirmus. Kui elu on, kirjutatakse paari päewa pärast jälle, aga kui langema peatsin, siis teatawad sellest teisest meil on juba niisugune kaup siin.

Terwitusi Ed. Klemmer.

Otto Palo, kelle pilt meie 47. sõjanumbris ilmus, on aprillikuul surnud.

Rudolf Promet, Narwast, kelle pilt meie 30. sõjanumbris ilmus, sai 15. mail suurühtlängi kuuli läbi haawatud ja suri 24. mail hospitalis.

Kudas peab inimene hingama?

Kirjutanud Dr. G. Joenelandt. Kopsuharjutused kõigile, kes terwed tahawad olla. Piltidega. Hind 30 kop.

Werner Tõugu,
Purdist. Tegewas
sõjaväes.

Jakob Kirspuu,
Isoliõpet. Purdist.
Tegewas sõjaväes.

August Plessi,
Purdist. Tegewas
sõjaväes.

Aleksander Tiitson,
Purdist.
K. all haawatud.

Adolf Schmidt,
Paide kr. Tegewas
sõjaväes.

Hugo Sõõdi,
Purdist. Tegewas
sõjaväes.

J. Mäeots,
Tapalt. Sõjaväesjal.

Mihkel Meisteson,
Muhu saar. Sõjaväesjal.

Otto Roomeldi,
Purdist. Tegewas
sõjaväes.

Otto Ruubis,
Purdist. Tegewas
sõjaväes.

Rud. Chrenwerth,
Purdist. Tegewas
sõjaväes.

Alek. Leemann,
Paide kr.
W. all langenud.

Konrad Tõugu,
Purdist. 5. nov.
E. all haawatud.

Arnold Welster,
Purdist. Tegewas
sõjaväes.

Alek. Kuhwert,
Paide kr. W.-Jaap. sõjas
oin. Sõjaväesjal.

August Parris,
Purdist Tegewas
sõjaväes.

Sans Teras,
Tallinnast. Lähemad
teated puuduvad.

Alfred Tundu,
Ammu juba puuduvad
sõjaväesjalte teated.

Juhannes Pulma,
kooliõpet. Purdist.
Tegewas sõjaväes.

Paul Mätlik,
Purdist. Tegewas
sõjaväes.

Aleksander Wont,
Muhusundist. Sõjaväesjal.

Johannes Kitas,
alamohw. Narwast.
Suurtükiväe brigadis.

Rudolf Sajor,
Narwast. Kirjutaja
moonavooris.

Hans Krusement,
31. aug. E. all teadmata
kadunud.

Jüri Sprent,
Wastemõisa w.
Teadmata kadunud.

Sendr. Turbelmann,
Pärnuft. Masinatõiks sõja-
laewastikus.

J. Kriwanoi,
Ratwere kr. Sõja-
laewastikus mindriks.

Matwei Jurison,
Muhu saar. Süürimees
sõjalaewastikus.

Juhan Holberg,
Pärnuft. Sõjalaewastikus
elektriasjand. alamohw.

Andrei Kolt,
alamohw. Muhu saar.
Süürimees sõjalaewast.

Hans Tšlep,
Rägavere w.
Tegevas sõjaväes.

Juhan Müller,
Amanduse w. Suurtüki-
wäelane. Sõjaväesjal.

Kristjan Blumberg,
Kloostri w. Sõjaväesjal.

Herman Siliental,
Lori w. Siberi kätt.
Teadmata kadunud.

Willem Kolmann,
Tallinnaft. Tegevas
sõjaväes.

Anton Laasberg,
Isttu w. 19. märtsil
R-8 langenud.

Woldemar Holm,
Ratwere kr. 28. weebr.
teadmata kadunud.

August Kissa
Istna w. Jalast haaw.
Wäeteenist. wabast.

Kustaw Lokutar,
Ratwere kr. Sõjaväesjal.

Karla Rast,
Laitlaare w. 17. weebr.
haawatud.

Eduard Teiberg,
Rehatu w. Sõjaväesjal.

Johannes Lill,
Forti w. Sõjaväesjal.

Aleksander Bach,
Särevere w. Saksia
wangi langemud.

Anton Pass,
Rõitalt. Sõjaväesjal.

Tomas Illep,
Rägavere w. Tegewas
sõjaväes.

Herman Wacker,
Tegewas sõjaväes.

Johannes Sinikill,
Salkinnast. Tegewas
sõjaväes.

Mihkel Ohi,
Konowere w. W. Jaap.
sõjas oln. Teg. sõjav.

Paul Berg,
Wõitwõere w.
Sõjaväesjal.

Hugo Restill,
Ratwõereft. Sõjaväesjal.
õhulaewast. jaostonnas.

Anton Oland,
Wõistikut. Saiguse pärast
wabastatud.

August Riis,
Wõistikut. Tegewas
sõjaväes.

August Pawel,
Järwe w. Suurtükiväel.
Tegewas sõjaväes.

Johannes Trei,
Pada w. Sõjaväesjal.

Herman Kalm,
w. atamõhw. Udewalt.
Georgi rist. sõjav.

August Kiwiberg,
Andla w. 18. detf. R. all
käest haawatud.

Aleksander Liitson,
8. nov. käest haawatud.
Aueste sõjaväesjal.

Johannes Buusepp,
Riiu w. Käest haawatud.
Kodus parandusel.

Gustaw Grourof,
Weinjärweft. 8. apr. R-s
haawatud.

August Brot,
Narwast. 6. mail R-s
teist lorida peast haaw.

Mihkel Pamelson,
Saministe w. Siberi kätt
27. sept. W. all lang.

Kustaw Mõlla,
Ubu w. 2. sept. langenud
Austria wastu wõid.

Tõnis Tropmann,
Raplask. 17. detf.
lahingus langenud.

Karla Jõeleft,
Stumaalt. Weebr. haaw.
30. apr. haaw. surnud.

Johannes Anni,
Mätaguse w. 20. weebr.
lang. Austria w. wõid.

Johannes Pilmann, Norwast. 17. weebr. P. all
haawatud. Jaan Laisar, Wiijandist. Nowembri 2.
all haawatud. Karla Epner, Ammutast. 17. weebr.
P. all taest ja jalast haawatud.

Gustaw Siska,
Rõuge fib. Saiguse pärast,
wäeten. wabastatud.

J. Peterson,
Tallinnast. 17. apr. 3
kuulist haaw. Lähed
uuest. sõjaw.

Ausmees, Leder,
Tallinnast. Tallinnast.
Sõjawäljal. Sõjawäljal.

August Krustop,
Maarja w. 19. märtsil
R-s langenud.

Aleksander Kramer,
Eõna w. 14. weebr.
langenud.

August Lomig,
Rakwerest. 29. märtsil
R-s langenud.

Eduard Rey,
Riispereest. Rüst
haawatud.

Aleks. Ragon,
Tõrwast. 19. okt. S.
kõdal langenud.

Karl Pamelson,
w. alamohw. Sam-
miste w. Tegewas sõjaw.

Aleks. Lemwald,
Pillistwewest. Tegewas
sõjawäes, laharetis.

Siim Schönberg,
Pillistwewest. 7. nov.
Sakja wangi langenud.

Josep Kool,
Weinjärwe w. Sõja-
wäljal.

Andrei Sitemäe,
Pigwallast. 23. jaan.
teadm. kadunud.

Mispärast ma nii ruttu naife wõtsin?

Sarwik taltfutagu nende uudishimu! Igalpool, kuhu ma aga juhtun minema, tüütavad nad mind oma küsimistega: „Kuule, mispärast sa nii ruttu naife wõtsid?“ Iga tuttav — ja mul on neid määratu hulk — hiiatab mulle wastu tulles juba kaugelt: „Tulise pihta, on see tõsi, et sa naisemees oled? — Sa tahtsid ilka peale sõda, kui ajad paranevad, naife wõtta — aga kudas see siis nüüd nii järsku tuli?“ Nagu peaksin ma seda igaihele nina peale kirjutama! Minu äkiline naisewõtmine on küll wähe imelik, aga kellele läheb see siis korda? Inimesed on liiga uudishimulikud. Kui tahe kuu eest õpetaja mind ühes minu praeguse naisukesega kantslist maha wirutas, siis oli, nagu oleks kepiga sipelgapeasje torgatud. Kõik kogusiwad mu ümber, küsisid ja pärisid, pärisid ja küsisid. Minu wana perenaine, kelle juures ma juba kolm aastat korteris ja kostiliseks olin, küsis: „Nii siis, teie olete kihlatud? Waata mul wiguriwänta! Noh, soowin siis õnne.“ „Tänan wäga, proua Minus.“ — „Klaara Nibunina, et ole, nii on teie pruudi nimi? Wõi ei kuulnud ma nime dieti? Suur kirel, rahwas kõhis, kõrwakuulmine ka wiimasel ajal wiletsamaks jäänud.“ „Ei, ei, teie kuulsite dieti, minu pruudi nimi on Klaara Nibunina.“ — „Sunnen ma siis seda Klaara Nibunina?“ — „Wäga wõimalik.“ — „On ta ilus?“ — „Ei astus ta üsna minu juurde ja küsis õige südamliselt: „On tal raha?“ ja ilma minu poolt wastust ootamata küsis ta juba edasi: „Kui palju?“ — Keegi, kes mulle wastu tuli, tahtis teada, kui wana ta on, teine, kas ta musta wõi walget werd on, kolmas, kas ta mitte Pärnu maanteel ei ela, siis tuli weel Eesti teatri koomiker Kurnim ja küsis: „Kas wanamees weel elab?“ Ametiwend Kreisberg küsis: „On tal wendafid ja õdesid? Palju pärijaid on, kui wanamees sureb?“ Ja keegi tuttav arst tuli mul Wiru uulitsal wastu ja küsis isegi, kas talle juba kaitserõugeid pandud on. Siis kuhjati mind selle küsimisega üle: „Millal on pulmad?“ Jah, minu sõbradel ja tuttatatel oli korraga ühine soow mind, nii ruttu kui wõimalik, tanu alla panna. Siis tuli üks noor umbes kahekümnekaheksa aastane neiu, kes iga nädal mõned forrad minu perenaise juurde wõõrlike tuli ja mind hoopis pealiskaudselt tundis, ja küsis: „Kas lasete ennast kirikus laulata?“ — „Ja muidugi,“ wastas minu wana perenaine tufaselt, kui ma waiiksin ja neiu uudishimu mitte waigistada ei tahtnud. See küsis aga segamatalt edasi, ja nimelt — kujukage omale ette, ma olin waewalt neliteistkümmend päewa kihlatud —: „Mis karwa pruutkleidi teie pruut ka omale wälja walib?“ Ma oleksin wiha pärast peaaegu lõhenud. Muidugi pidin ma kõik need küsimised tõeohaselt ära wastama, et praegusel kirjul ajal selle peale mõeldagi ei wõi ja ma ennast alles peale sõjalõppu laulata lasein. „Aga, mispärast sa nõnda kaua oodata tahad?“ hiiudiswad kõik minu sõbrad ja tuttawad etteheitwalt — „Warane wares pühib nokka, hiine wares saputab tiibu,“ arwas minu wana perenaine. — „Ah ei,“ lausus noor, kahekümnekaheksa aastane neiu poolhabelikult, „pruudiaastad on kõige ilusamad — ei tohi kunagi liig wara mehele minna!“ Ta olewat juba kümme aastat — õnnelik pruut. — „Mispärast tahate teie nõnda kaua oodata?“ küsis minu rätsepp, kellel minu käest kaunike summa saada oli ja wististe lootis, et minu naine hea kaasawara saab, ja mina seeläbi oma wõla temale ausalt ära tasuda wõin. Ta oli nimelt kuulda saanud, et minu äiapapal Ülemiste mäel, Tondi kõrtsi lähedal weite majaurtis on.

„Ei, sõja ajal ma naist ei wõta. Kes kannatab, see kaua elab,“ wastasin ma kõikidele küsijatele ja nõuandjatele.

Wõitjad ja wõidetud. Renari pilt.

„Aga teie äial on ju raha küllalt,“ tähendati mulle rõhutatades. „Ma ei taha oma äia kogu all olla ja enmast oma naisest toita lasta!“ hiiudsin ma igaihele, ja et ma seda igapäew wähemalt kümme korda tegema pidin, selle üle ei tarwitse kellegil kahtlust tunda.

Ja nüüd — waewalt kaks kuud ou sellest mööda — olen ma sellest kõigest hoolimata itkagi naisemees. Nüüd ei wõi ma neile seda küsimist sugugi pahats panna: „Kuule, mispärast sa nii ruttu naife wõtsid?“ Iseäranis weel selle pärast, et ma igaihele pühalikult tõendasin, et ma mitte enne sõjalõppu naist ei wõta. Ka sina, armas „Matsi“ lugeja soowitsid seda wist küll teada saada, mispärast ma nii ruttu naife wõtsin? Kui ma ainult teaksin, et sa seda mitte teistele edasi ei jutusta! Noh, minugi pärast, mul on su wastu usaldust.

Kaheksa päewa peale meie kihluseid oli Klaara sünnipäew, ja nagu see ilka harilikult wiifis on, kingitusi ja maiustusi rikkalikult laasa wõttes, tõttasin ma, niipea kui teenistusest wabaks sain, Ülemiste mäele oma armsama juurde. Temaga kahekesi meesmagufas jutuaJamises ilksi olles — isa, kes tsellulose wabrikus ametis on, ei olnud weel lõunale tulnud — tunnistas mulle Klaara, et ta mitte kakskümmendneli, waid kakskümmendseitse aastat wana on. Ma tegin wististe õige kohtunud näo, sest ta hakkas õige ägedalt nutma, aga et ma tema suu aruta hulga palawate musudega üle kilwafin, siis olime meie mõlemad peagi rahustatud.

Kaheksa päewa peale selle oli minu sünnipäew, ja Klaara ei unustanud ka mind oma korda rikkalikude kingitustega rõõmustamast. Sellel korral tunnistas ta mulle; ja jällegi ärdaid pisaraid walades, mis tal jõena üle palgede woola siwad, et üts raske saladus tema südant koormawat, mis temale päewal ega õil rahu ei andwat. Külmawärin jooksis üle miuu ihu ja minu põlwed wabisesid hirmu pärast.

„Sa jätad mind maha, ja ei wõi mind enam armsatada! Oh ma õnnetu!“ hiiudis ta ühtelugu wahetpidamata, kättega minu kaela ümber nagu raudtangidega finni hoides.

Ma ei teadnud, mis ma sellest mõtlema pidin, ja palusin teda nüüd tungiwalt, mulle täit tõtt ules tunnistada, kuna ma talle pühalikult tõotasin, et ma talle kõik andeks annan, olgu ta siiu ei tea kui suur. Siis tunnistas ta mulle, et ta mitte kakskümmendseitse, waid kolmkümmend aastat wana on.

Kolm päewa peale selle tuli minu äiapapa õhtul wähe nokastanud olekus koju, — mine tea, kelle käest ta seda wa kibedat nüüdsel kirjul ajal maitsta oli saanud — taelustas ja musutas miud, ühe sõnaga, ta püüdis mulle kõik wälja

Wana-aja rüütli mõdt meie-
aegse sõjamehe käes.

puistata, mis tal hinge taga oli. Mis mind aga kõige rohkem üllatas, oli see, et ta mulle lõppude lõpuks kõrva sisse sõstas, et minu pruut Klaara mitte kolmkümmend, vaid kolmkümmendneist aastat wana olewat.

Mind tabas peaaegu rabandus, siiski andsin ma wana-mehele oma ausõna, et see teadmine meie wahelkorda minu ja tema tütre wahel mitte sugugi ei tumesta. Aga ühe asja wõtsin ma nüüd kindlalt ette: kujutage omale ette, kui see sel kombel kaua edasi oleks kestnud, mis oleks siis sündinud? Järgmised pühad on jõulud ja siis tuleb neid ühtelugu üksteise järele. Kui mu kallis Klaara igal niisugusel tähtsal filmapilgul oma elueale ilka mõned aastad juurde oleks kinkinud, siis oleks ta ju wiimaks minu wanaemaks saanud. See oli nimelt ainufene põhjus, mispärast ma nii ruttu naife wõtsin.

Triik-Triik.

Marutõbine naine

ehk

kahe haritlase kirjawahetus.

Riulinnas, 5. märtsil 19..

Armas sõber ja endine kaaswõitleja!

Sina ja minu teised sõbrad on mind juba kaua küllalt noominud ja manitsenud, et ma naisewõtmisega nõnda kaua wiivitaksin ja poisimehe põlwe kallimaks pidaksin. Nüüd ei ole teil aga selleks luba, sest ma annan Sulle teada, et ma 22. meelbruaril s. a. abielusse astusin ja sellest saadik korralikku ja eeskujulikku abielumehe elu elan.

Minu abikaasa on minuist ainult mõned aastakümned noorem, aga juba kolmkümmend aastat wana, ja väga mõistlik ja hea haridusega.

Sellest ajast saadik elan ma nagu taewas ja tahan sel kombel kuni eluotsani elama jääda. Ei mina oleks enesele ette kujutada wõinud, et abielu nii mõnus ja magus on. Ma olin tõeste suur narr, et ma naisewõtmisega nõnda kaua wiivitaksin. „Post nubila Phoebus,“*) üttele õpetlane, ja ma usun, et ma kaua seda õndsat elu ilma Boehli sperminita

*) Piltwede järele tuleb päite, wõhma järele järgneb päitesepaiste.

maitseda suudan, sest ma olen, Jumalale tänu, terve ja tugew.

Waat, armas sõber ja kaaswõitleja, kui lähemal ajal midagi peaks juhtuma — Sa ehk aimad juba, mida ma ütelda tahan — mis arstiteaduslikku tähelepanemist tarwitab, siis loodan ma Sinu lahkuse ja wastutulemise peale, sest et ma siin linnas mitte ühtki eri-asjatundjat sellel alal isiklikult ei tunne ja, teiseks, et ma selleks liig arg olen, et ühelt päris wõõralt arstilt abi otsima minna.

Sinu peatse wastuse peale ootama jäädes, sest asi on kiirem kui Sa seda usud, jään, Sind südamlisult terwitades, Sinu wana sõber

Ja an Targutaja,
wannutatud adwokat.

Järekkiri. Minu kihluse- ja laulatusekaart jäi Sulle sel korral eeskombel saatmata, aga — noh, nüüd on Sul kõik teada.

*

Taaralinnas, 12. märtsil 19..

Minu hea wana sõber!

Seitsmeaastase igawa waitoleku järele üllatad Sa mind oma suurepäralise kirjaga, milles Sa mulle oma kihlusest, laulatusest — mispärast ta mitte lapserõõrustest — teada annad.

Oleksid Sa mulle ennemalt oma kihlusest teada andnud, siis poleks ma — kui mul wähegi mahti oleks olnud — Sinu laulatuse tunnistajate hulgast puudunud.

Terwita oma noort armast abikaasat minu poolt südamlisult ja, kui Sinu todukses elus minu abi ja nõu tarwis peaks olema, siis wõid Sa minu peale julgeste loota; jah, ma oleksin isegi walmis, kui asja olukord seda nõuab, sinna sõitma, et Sulle tarwilisel filmapilgul aitawa käega abiks olla.

Soowides, et sinu armas naisufene ka peale meelõnada-laid Sulle kalliks ja meeldiwaks jääks, jään sind südamlisult terwitades

Sinu sõber

Jüri Pudal,

Dr. med. ja naistehaiguste eriarst.

*

Rutuline!

Riulinnas, 25. märtsil 19..

Kallis sõber!

Meie oleme teineteisele peaaegu südamesõbrad, ja sellepärast julgen ma Sinuga usna harilikult rääkida, Sinu lubadust meeles pidades, et Sa mulle tarwilisel filmapilgul abiks lubasid olla. Kuule siis: Minu abikaasa olukord teeb mind rahutuks. Ma tean väga hästi, et naifeid niisugustes asjaoludes, mis meies lootust ja tulewast isarõõmu äratavad, väga äritatud, nerwilised ja tujutad on, ja sagedaste niisuguseid ihaldusi awaldawad, mis muidu tawalisel elus peaaegu kunagi ette ei tule, nagu sõõkide ja jookide wäljalitkus ja mõnedes muudes haigusetundemärkides, mis ajutised ja möödaminewad on, aga minu abikaasaga on asjalugu palju halwem ja kartustäratavam. Muidugi teada, tahab ka tema lord ernesuppi, lord riisuppi, lord kõwa praadi, lord pehmemat praadi, juba seda ja juba teist jooki juua. Nagu juba öeldud, kõik need tahtmised ja soowid ei hirmuta mind sugugi, aga ei, minu abikaasa põeb palju raskemat haigust, ta on, ma ei arwa seda mitte üfti, waid ma olen selles täiesti kindel, ta on — mõtle ometi, armas sõber, ja kuida saan ma selle läbi kannatada, ta on — waevalt suudan ma seda sõna paberile kirjutada — ta on marutõbine! — Jumalale tänu, nüüd on see sõna wäljas, — oh mina õnnetu mees! Mis on nüüd teha? ja kas on Sinu praktikas sarnast juhtumist ennemalt ette tulnud?

Et Sa sellest selgemat pilti saaks, kuule siis järgmist. Minu juures elab üks noormees, (ah, kuidas ma seda waest inimeft kahjessen), armas, heafüdamega mehifene, umbes kahekümne aastane, ja ta on juba üle aasta minu juures korteris ja kosti peal. Sa on suurkaupmehe Rasnostõhiku juures sellis ja õpib peale selle weel minu juures wabal ajal

Suur Europa sõda Tallinnas.

Runa wanemad linnast välja ruttasid jooksukraawisi kaewama ja kantsi ehitama, lööwad nooremad linnas juba ägedaid lahinguid. Onude ja tädide käest sajarahaks saadud kopikad korjatakse kottu ja muretsetakse sõjariistad, jooksukraawideks on keldrid, kantsideks kuurikatused. On siis kauge maa tagant küllalt sõditud, algab päris tikuwõitlus — siin silma wastu, hammers hamba wastu, kuni wiimaks kojamees luuawarega tuleb ja noored sõjamehed suures korratuses taganema paneb.

õigufeteadust. See noormees on väga lõbusa ja süüta iseloomuga, sellepärast on ta mulle ka nõnda väga armas ja teeb mulle väga haiget, et ta nüüd minu marutõbise abikaasa läbi kannatama peab. See noormees on ainult õhtu- tel kodu, mõtle ometi — eila õhtu tulen ma endi konwendi korterist, kus ma burschide ja rebastega pisut aega käisin wiitmas, koju, kell oli wist $\frac{1}{2}$ 11, tahan waadata, kas minu kostiline veel ülewal on, awan ruttu tema toakusse, ja keda ma sealt leian? Minu naine — ja misuguses seisatus ja misuguse näoilmega! Ta oli noorel mehel mõlematest õladest finni haaranud (oma ägedas wõitluses ja meelesegaduses ei pannud ta minu sisseastumist tähelegi, nii et ma kõik näha wõisin), teda nähti nooremehega õige ägedalt wõitlewat ja tegi peaga liigutusi, nagu tahaks ta hammastega — ja tal on väga terwed ja terawad hambad — tema ninast finni hakata. — Taewas! hirmujudin jooksis üle minu selja, see noormees wõis eluksajaks õnnetuks saada, ma kargan wahela, lahutan neid teineteisest, ja hirmsaste äraehmatatud oma äkilisest kallaletungimise tujust langes minu waene abikaasa nõrgalt ja jõuetult lähedalolewale toolile.

Noormees, kelle head südant ma juba waremalt tundsin, oli aga väga rahulik, ühtki sõimusõna ei tulnud tema suust ja ainult häbeliku kartusega waatas ta mulle otsa. Sellepärast on ta ka minu lugupidamises veel märksalt tõusnud ja ma olen talle ta meelise eest kuni surmani tänulik, sest mõni teine oleks kohe läcmi teinud ja mind veel kohtulikule wastutusele wõtnud. Minu abikaasa oli aga hoopis

raskes meelesegaduses, ta ei rääkinud midagi ja mulle maffis suurt waewa, et teda oma tuppa talutada, kusjuures mul eeskujulik noormees lahtelt abiks oli.

Ma andsin talle nüüd rahustufetikaasi, mis ma juhtumisi tema kapiist leidisin, ja mõtle ometi, see aitas, ta toibus, hakkas rääkima ja ei lausunud sellest juhtumisest sõnagi; ma olin muidugi ka tark küllalt ja waiksin selle üle, ainult seda wõtsin omale ette, Sulle sellest sündmusest kohe teatada, et ehk wahest Sina mõnda abinõu ja rohtu tead, millega seda hirmsat tõbe arstida tuleks, sest seda õnnetust ei tahaks ma mitte üle elada, et minu abikaasa minul ehk sellel noorel-mehel nina ehk ühe kõrwa peast ära hammustaks.

Sinu rutulise wastuse peale ootama jäädes

Sinu wana, nüüd muredega koormatud sõber

Jaan Targutaja,
wannutatud adwokat.

*

Ta aralinnas, 28. märtsil 19..

Rahetsemisewäärt sõber!

Et minu wastus Sinule praegusel juhtumisel lahtlemata rutuline peab olema, siis teen ma seda ka kohe. Juhtumine, millest Sa oma abikaasa kohta teatad, on igatahes väga isearalisk laadi, kuid tuleb siiski teatud asjaoludel ette ja ei ole ka arstlikes praktikas mitte üsna tundmata.

Saksa ratsawägi.

Juhtumist ja väga õigel viisil oled sa sellel juhtumisel kõige paremat ja wastafemõjuga arstirohtu tarwitanud, nimelt waitkinud ja rahustufeks wististe — kui ma ei effi — baldriani-tilkafi sisse andnud. Kallis sõber! Talita sel kombel itka edasi ja Sa saad rõõmuga näha, et midagi halwemat ei sünni, isegi mitte niifugusel korral, kui sinu abilaasa weel tulewikus niifuguseid haigusfetundemärkifi peats awal-dama.

Siiski ma kahetsen Sind südamest ja soowin Sulle tulewikus enam mehifust ja kindlat meelt.

Sinu sõber Jüri Pudel

Dr. med. Triil. Trall.

„Meie Matsi“ ääremärtused

Ärewal ajal.

Kui ettewaatlik inimene praegusel ärewal ajal oma sõnadega peab olema, näitab lugu, mida ma oma hiljutise „Kodumaa-matkamise“ reisi peal näha sain. Mudilasse jõudes (Mudila kihelkond ulatab üle terve kodumaa) nägin ma, et mehed hooplega Mudila piimaühifuse ümber kaitse-kraawifid kaewafid... Minu uudishimuliku küsimuse peale, milleks nad seda teewad, wastafid mehed imestanult: „Kust nurga mees teie siis olete? Kas teie ajalehti siis ei loe? „Tallinna Teataja“ kirjutas ju alles mõne päewa eest, et peab piimaühifuste tegewust kindlustama... Mõnda siis wõtsime kätte ja hakkafime endi piimaühifust kindlustama...“ Minu seletufe peale, et sõna „kindlustama“ siin hoopis teises mõttes on tarwitatud, wastafid mehed i-teadwalt: „Just nagu meie nüüd ei teats, mis sõna „kind-lustama“ praegusel ajal tähendab. Kindlustama tähendab: kraawifid kaewama. Ja mehed tegid hooplega ajalehe ko-mando järele tööd edasi. Mine tea, wast oli neil wiimaks weel õigus. Annaksin siiski ajalehtedele nõu praegusel äre-wal ajal ütelnud eest, nagu: „õhtjateft ü m b e r p i i r a t u d,“ „ettewõittest ta g a n e m a,“ „loodufest w a n g i s t a t u d,“ „maha lööb u d filmadega,“ „p l a h w a t a s naerma,“ „ta hinges algas ä g e w õ i t l u s,“ „muna korwide peale jooksti tormi,“ „põle w päewaküsimus“ jne. hoida,

seft see wõiks kergeste rahwa ärewust weelgi suurendada. Iseäranis kahjulikult mõjuwad niifugused laused aga „koh-witantade“ peale, seft nemad, kui kõige wasturõõdlikum ele-ment rahwa organismuses, saawad igast asjast nii aru, nagu nad seda tahawad, ja siis oleks wiimane lugu hullem kui esimene.

Sõõdit Jõfs.

Aeg-ajalt toowad ajalehed sõõdit Jõfsi üle sõnumeid. Nad kurdawad, kudas ta raudteejaamade ja restoranide puhwetid ühel hoobil tähtsaks sõõb ja siis kõit nende joogi-tagawarad ainfa hingetõmbusega kuiwaks joob, ja kui uudishimulikud teda waatama koguwad, tellib ta omale klaasi täie wett ja purstab selle uudishimulistele wastu nagu... Nagu näha, olbafse temaga tõsifelt hädas ja ei teata, mida niifugufe inimesega peale hakata.

Annaksin omalt poolt nõu teda Sakfamaale saata: seal õgiks ta sakslaste piisilefed päewafed portsjonid üfispäine warsti oma nahta ja siis oleks Sakfamaa sunnitud ennast näha tõttu wõidetaks tunnistama... Eht wõetafse seda õiglast nõuannet kuulda. Sel kombel wõiks isegi sõõdit Jõfs ifamaale kajulik olla.

Suwitaw lugu.

Teatatafse, et ühe Balti kirikuõpetaja juureft terve kapitais Sakfa lendlehti olla leitud, mida kirikuliste hulgas aeg-ajalt laiali lootatud. Tõeste, huwitaw lugu: kui juba Balti kirikuõpetaja k a p i s nii palju huwitawat materjali leidub, mis siis weel, kui me pilku nende j ü d a m e t u n n i s t u s e s i s s e saakfime heita... Wiit paistaks meie sealt kiil paljugi üllatawat wastu.

Loogika pundus.

Wiirwimaal tarwitatwad lihunikud sõjapõgenejate rasket seifutorda oma kasuks (õnnelikud inimesed need lihunikud) ja ostawad nende käest loomi ja lambaid päris wõileiwa eest üles, kuna nad wäljamüües aga liha eest hingehinda nõuawad. Paljud laidawad lihunikka ja nimetawad neid ahnittejatets ja tooretets, tel peale jälgi omatafu muud midagi meeles pole. Kuid minu arwates on meil siin ainult inimeftega tegemist, tel loogikast aimugi pole. Seft mõtelge ometi: elusa hingelise looma eest annawad nad wae-walt naha raha, kuna nad furnud, hinget a looma eest hingehinda nõuawad... Kus on siin loogika? Kus on järjekindlus?... Salafsemifewäärt olewused — need lihu-nikud itka!

Saksa naised prantslaste jahil.

Kui sakslased Prantsufemaale tungifid, siis wägistati hulk Prantsufe naise Sakfa soldatite poolt ära. Nüüd ah-wardab prantslastest sõjawangifi Sakfamaal Sakfa n a i s t e poolt jamafugune hädaõht: tahawad teised wägife Prantsufe mehi ära wägistada... Prantslased, kes oma tuumawerel-fust tunnewad, on oma saatufe pärast tõsifelt mures: kaua ja itka jõuad naisterahwaste õrnustele ja armuawaldustele wastu panna, pealegi, kui wiimafed agarufe poolest oma meesinimestest fugugi maha ei jää... Kas pole kurblik sei-futord, mis? Siiski ei saa aru, milleks nii väga hädal-dada: kas pole Prantsufe soldatitel nüüd paras Sakfa sol-datite kuritegude peale nende oma kodumaal s e l l e s a m a g a wastata, ilma et see nende poolt mingifugust ifeäralikku jõupingutust nõuaks, seft Sakfa naised ei näi Prantsufe hädaõhtu fugugi kartwat.

Meie-aja inimesed.

„Tallinna Teatajast“ loeme:
„70-aastane wanake poegadest ilma hoolde jäetud. Wõifiku mõija popfiftoha pidaja E. K. andis oma majad ja warandufe pojale ja jäi ise siis poja juurde elama. Et wanake ja poja wahetord halwaks muutus, siis läts wa-nake poja juureft ära mujale elama. Sealt tõsteti aga tema kraam wälja. Nüüd tahtis wanamees oma majasse tagasi minna (popfiftoha hooned olid wanamehe omandus), kuid minija ei lastnud wanameest sisse. Nüüd läts wanake

teise poja juurde. Seal deldi wanale: kasi, kus pagan! Wanakesel ei olnud kuhugi minna, jäi aiaäärde ilma hooliks. Viimaks halastasid head inimesed wana tudikese peale ja korjasid teda ära. Häbi küll südamega poegadele!" õhtab kirjasaatja oma kirjasaatjaliku õhtamisega.

See on üks näitus "meie-aja" inimestest. Teine näitus on veel parem: kufagil tapnud noormees oma ema kirjwega ära, ja kui ta käest küsiti, miks ta seda teinud, kratis ta kõrwatagust ja kogelbas: "Nojah, mis ta mädand, siis käib aga seal tapi kallal..." Muud süüd ei teadnud ta midagi delda.

Niisugused on meie-aja inimesed!

Wähjatõbi.

"Roh, Maali, sa olid juba teist korda tänawu hospitalis?"

"Näh, näh, ega seal wiga pole olla, haigekassa maksab päewad wälja, muudkui lesti. Meil on nüüd alati sedasi: kui tööd ei wiitsi teha, muudkui hospitalisse, ja kui tohter üttele, et terve olen, lähen teist korda jälle. Ja päris tore on hospitalis olla: naise igast kandist koos, aina wadistame ja paljastame tuttawate pattusi, waat' kus alles lugusti kuulda saab! Ja kõiksugu wigurisi näed. Näe, minewa nädal toodi üks proua sinna, ja mis arwad — wäht kõhus! Päris must oli teine näost ja aina oigas. Tohtrid waatasid, raputasid pead, vähjatõbi ütlesid, parandamata haigus. Ta, näe, läinud selle kange palawaga jõlle ujuma, mudane jõgi sihuke olnud, ja, näe, ta, loll, wõtnud ja joonud veel seda sogast wett, wecs aga, näe, olnud wähtkudet. Tulnud todur, waatab, kõht hakkab paisuma nagu trumm, ja sees näpistab, ja kuubida, kui kõbistab. Toodi, näe, hospitalisse, ja seal deldi: kas lased lõigata wõi sured!"

"Ja lastis lõigata?"

"Eastis — ja Jumal, küll oli kole waadata! .. Lõikasid kõhu lõhki... kus haifes... tohter pani prillid nina peale ja wahib... Ah... ha... näed ja, kus ta, mädand, on... kätte sai... wõttis tangidega kinni ja rebis wälja... nii kõwaste hoidis kinni!"

"Ja kõmbas wälja? Elusa wähi?! .."

"Elusa näh, päris wäht kohe, suur teine, ise nägin. Tohter pani taldreku peale, ja wäht kus tegi filmad suureks ja põrnitjes, koidad aina liikufid siia ja sinna, häda käes, et tuleb kallale! .. Aga naine, näe, sai terweks."

Ritfaroopalisel.

Tugew ja rammus Rapa-Rohila mees, kelle punetawast ninast ja aewastamisest oletada võib, et tal kange nohu on, tahab Rapa-Rohila jaamas rongi peale minna. Konduktor Argpüks on aga wäga ettewaatlik ja kohusetruu ametnik ja ei lasse tüsedat talumeest wagunisse minna.

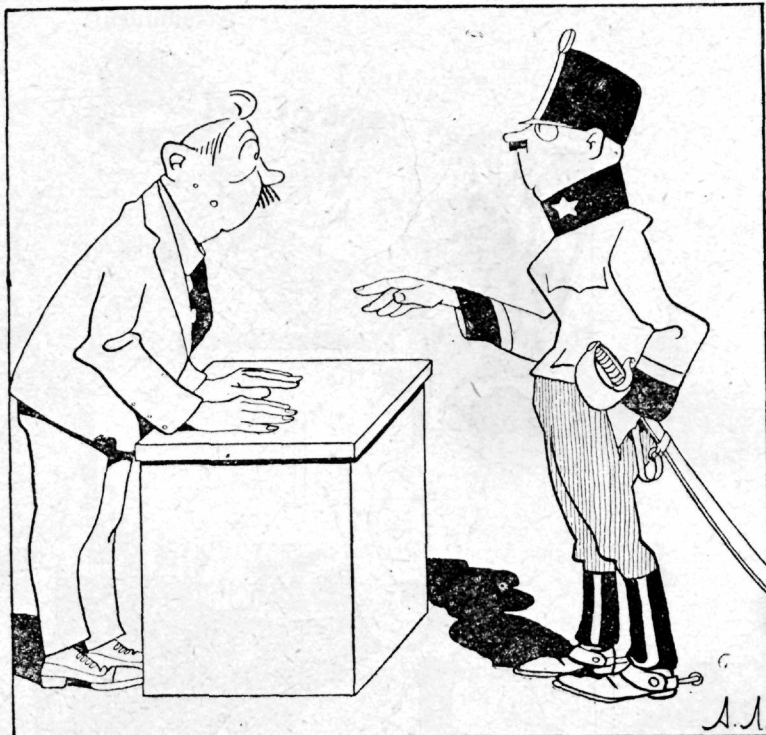
"Seda ei wõi ma lubada, et teie niisuguse nohuga wagunisse lähete!"

Talumees tahab muidugi teada saada, mispärast teda mitte ühes sõita ei lubata.

"See on nimelt ettewaatuse pärast," seletab ametnik tähtsalt, "möödaläinud nädalal aewastast teegi reisi ja nii tugewaste, et rong roobastest wälja läks." Trill-Trall.

Kalapiüüdja käsiraamat.

Kala- ja wähipüügi saladused ja uuemad püügiriistad. Täielik juhatus, kudas häid sõotasi walmistada ja kalu õngitseda, ühes kodumaa kalade kirjeldusega. Raamatus on 25 pilti. Hind 50 kop. Saada igast raamatukauplusest.

Austri lane: „Mul on täielik sõjamunder tarwis: nahl-püüfid, piparnapsu ja tosin walgeid lippusi.“

Soolimata toonekurg.

Belgulinna elab waene rätsepp Pressraud oma lapserikka perekonnaga. Kui hiljuti toonekurg tale jälle wõdraks tuli, oli Pressrauda majaperemees õige wihane.

"Ma ei tea sugugi, mis need inimesed mõtlewad, iga aasta üks laps — isegi üitrikõrgendamise ei aita siin enam midagi!"

Trill-Trall.

Sammasteta hammustajad.

"Ma olen kuulnud, armas Meta, sa tahad nüüd kord rikaste herrade juures oma õnne katfuda. Sa wifata nüüd igalpool oma õnne nende järele wälja — hammustawad need herrad siis ka küllge?"

"Küllalt, aga imelikul wiisil ikka ainult niisugused, kellel enam hambaid ei ole!"

Trill-Trall.

Walehekuulutus.

Alfred, tule oma Grete juurde tagasi — Klawer on juba müüdnud!

Trill-Trall.

Noor majaproua.

Proua: "Viisi, minu abikaasa ütles mulle, ta tahaks täna heameelega angerjat süüta!"

Kõõgitüdruk: "Kui palju pean ma ostma?"

Proua: "Roh, ma arwan, kolmest küünrast saab juba küllalt!"

Trill-Trall.

Raitse alla wõetud.

"Nüüd on teil juba kahetsa last, proua Uustalu, ja üheksas ei ole ka mitte enam kaugel! Sel kombel teete endid tingimata kerjajateks! — Teie peate oma mehele üt- lema, ta peaks ometi natuke kofkuhoidlik olema!"

"Oh sa Jumal — tema ei wõi ju ka midagi selle wastu parata." —

Trill-Trall.

Ettevaatus.

„Teie mees ei ole teid ilmasi armukesega tabanud?“
 „Oh ei, seda ma ei karda. Kui ma näen, et ta liht juba kahtlustama hakkab, võtan ruttu teise.“

Kahtlane lein.

Mats puutub oma sõbraga, kes leinasidet käewarre ümber kannab, uulitsal kofku.
 „Koonoh? Leinaside käewarre ümber?“
 „Minu naiseema on kahelksa päewa eest ära surunud.“
 „Muud midagi — ma mõtlesin juba, et sa tõsiselt leinad!“
 Trill-Trill.

Suur eestikeelne Europa sõjakaart

on jälle müügil, iga riik isewärwiga. Üle 10.000 kohta ja linna nime, raudteed, jõed ja mäed on ära tähendatud. Hind 55 l.

Pealadu:
 „Teaduse“ raamatul.
 Tallinnas.

Kirjutusmaterjali, kirjaumbritta ja pilt-postkaarta

soovitab parajate hindadega

„Teaduse“ raamatu-kauplus, Tallinnas, Harju ja Kiiuüli uul. nurgal 46/15.

Sisfeläit Kiiuüli uul.

Algupärane mäng.

„Teie mäng üllatab mind oma algupäralsufega, preili Lidy.“
 „Meelitaja!.. Mis asi stis seal nii algupärane on?“
 „Kõik mängivad nii ludas noodid on kirjutatud, aga teie — hoopis teisiti.“

Kõige lühem roman.

Armujumala nool... süda... armastus... pime öö... õnnis filmapilk... lapse kisa. — Trill-Trill.

Meie Matsi järgmine (50.) sõjanummer ilmub 1. augustil.

Meie Matsi aastatellijad saavad hinnata kaasa:

Seinakalender 1915. Teaduse tähtraamat 1915. a. — 15 l. Tallinna linna plaan — 25 l. 6 ja 7 Moosese raamat — 2 r. Elutungil awaldufed — 60 l. Seitsme liiduriigi hümnused — 40 l. Kodune kofk — 1 r. Raasanded, wäljaarwatud seni weel ilmumata „Seitsme liiduriigi hümnused.“ saadetakse kobe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Kuudewiit tellijad saavad kaasanded ofataupa.

N. B. Üksikute numbrite ostjaid palume lahkeste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дев. цен. цензурою. Wasutataw toimetaja Jakob Jaakon. Väljaandja J. Muni. M. Schiffer'i trükk, Tallinnas

EESTI
 RAHVUSRAAMATUKOJU
 AR